

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

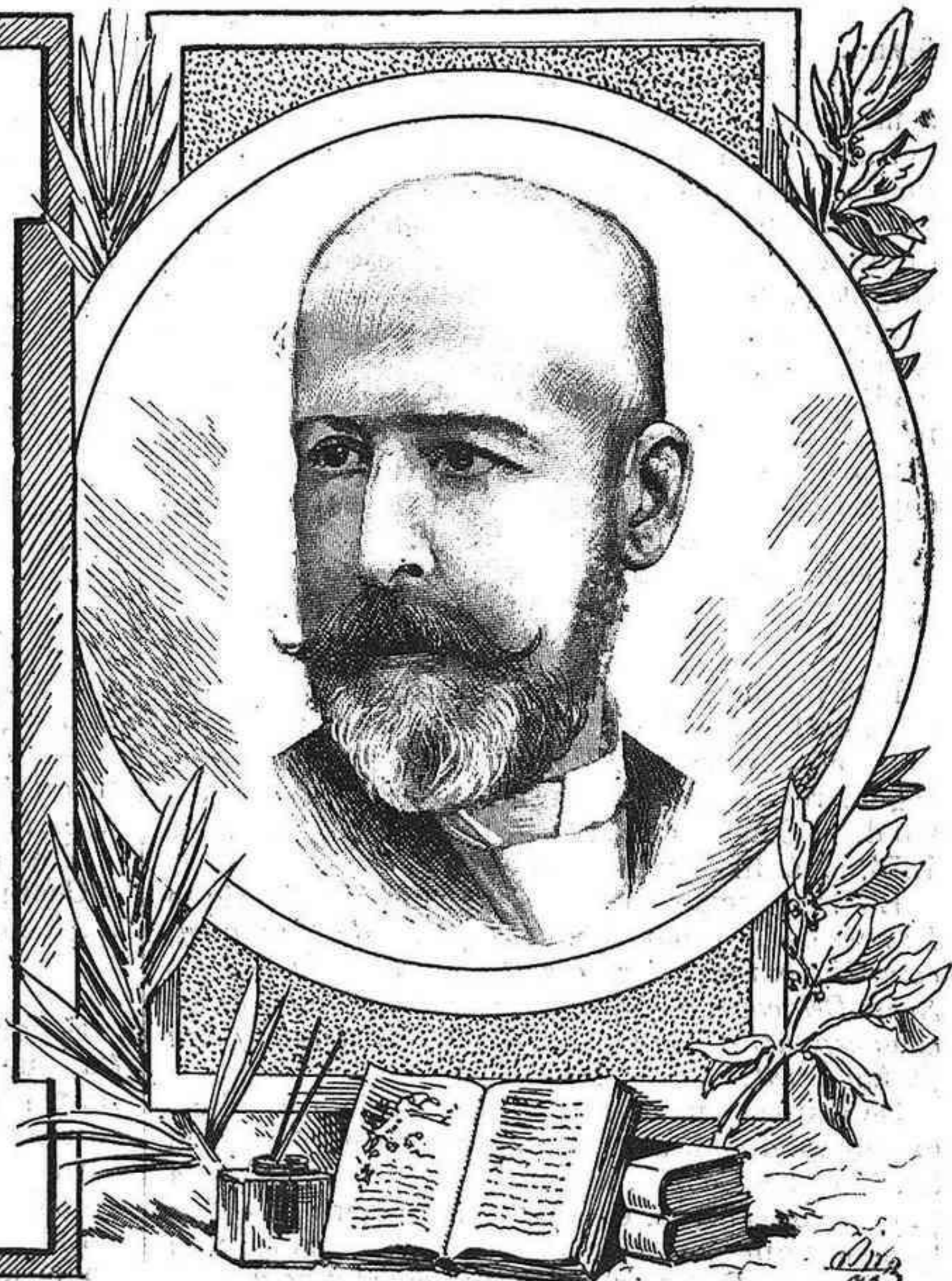
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CAPS DE BROT

A. LASSO de la VEGA

Distingit autor dramàtic,
periodista laboriós,
crítich de mirada d' àguila
y poeta com n' hi ha pochs,
per sos mèrits, per sas obras,
per sa vasta ilustració,
en l' exèrcit de las lletres
ocupa un dels primers llochs.

93

CRONICA

Lo dimars de aquesta senmana 's doná en lo teatro Romea lá funció extraordinaria *en honor del aplaudido dramaturgo* (sic) D. Antón Ferrer y Codina.

Base y motiu de la funció era la 15.ª representació de la comedia *de asombroso éxito* ¡TENORIOS! Sentat aquest fet y després de consignar que l' autor de ¡TENORIOS! va recullir los aplausos del bondados públich de Romea, crech que ha arribat l' ocasió de transcriure la següent carta que fa deu ó dotze dias vareig rebre, y qual publicació no dúpto que m' agrahirán tots los amants de la justicia. Diu aixís:

«Molt Sr. meu: La senmana passada vaig ser víctima de un *timo* teatral. M' explicaré. En lo teatro Romea estava anunciada ab bombo y platelets una obra ORIGINAL del Sr. Ferrer y Codina, titulada ¡TENORIOS! En vista de tants anuncis y de las bonas referencias que casi tots los periódichs de la localitat donavan de dita obra, vaig decidir-me á anarla á veure, ben convenstut de que 's tractava de una producció may vista ó siga enterament original y desitjós de ferme un panxó de riure.

»Aixó últim ja casi vaig lograrho; pero en quant á lo altre, desde las primeras escenas vaig compondre que 'l Sr. Ferrer y Codina me la pegava.

»En efecte: la mateixa obra recordo molt bé haverla vista feta per D. Emilio Mario, ab lo titol de *El pleito de Sandoval*, y l' una resulta de tal manera igual á l' altra, que suposo que 'l Sr. Ferrer y Codina ni necessitat haurá tingut de saber lo francés per traduhirla, per quant los arregladors de l' obra castellana li haurán estalviat aquesta feyna.

»Arreglar una comedia del castellá al catalá, y á més escriurela en prosa, crech que no es cosa del altre mon, ni crech tampoch que per ferho 's necessiti ser un Ferrer y Codina, sino que qualsevol *quili* que s' hi posi pot conseguirho, ab l' única diferencia de que tal vegada á aquest no haurían tingut prou temps los periódichs pera tirárseli á sobre tractantlo de qualsevol cosa y fins de *rata literari*, si á má ve.

»He decidit dirigir-me á vosté perque á mí no m' agrada que 'm dongan gat per llebra, y 'm va causar molt mala impressió veure que una mala copia la feya passar per original un autor tan conegut com lo Sr. Ferrer y Codina.

»Soch de vosté atent S. S.

PAU PL.»

* * *

Desitjós de comprobar l' afirmació consignada en la carta precedent, vaig procurarme un exemplar de la comedia *El pleito de Sandoval*, que, segons resa la portada sigué estrenada en lo teatro de la Comedia de Madrid, lo dia 14 de Febrer de 1876; es á dir, divuit anys enrera.

En la mateixa portada s' hi consigna l' origen francés de la producció: «*El pleito de Sandoval, comedia en tres actos, escrita en francés, por los Sres. Delacour y Hannequin, y arreglada á la escena española, por D. Ramón de Navarrete y don Pedro Avial.*»

De manera que 'ls dos autors de la refundició castellana donan un exemple de decoro literari al Sr. Ferrer y Codina, citant ja que no 'l titol de la producció francesa, el nom dels seus autors, qu' es lo menos que pot ferse en semblants cassos. Si 'l Sr. Ferrer y Codina s' ha valgut, com tot ho dona á creure, de la citada refundició castellana pera con-

jumar ¡TENORIOS! podía dir: arreglada de una comedia castellana dels Srs. Navarrete y Avial, quals dos senyors á la vegada la van arreglar de una comedia francesa, original dels Srs. Delacour y Hannequin. De aquesta manera cada hú hauría tingut la part que de dret li correspon, y 'l públich que ha aplaudit ¡TENORIOS! hauría sapigut que 's tractava de una producció, no filla, sino neta del teatro francés, y cansada ja de arrossegar-se per tots los teatros d' enllá y d' ensá dels Pirineus.

Que l' obra es la mateixa, basta llegir *El pleito de Sandoval*. Los mateixos personatjes, la mateixa acció, 'l mateix desenvolupament, 'ls mateixos incidents, fins l' episodi de la gosseta que lladra al advocat calavera, y per fi de festa, 'l mateix desenllás.

No hi ha més que un personatge nou en l' arreglo ó desarreglo del Sr. Ferrer y Codina, y es aquell criat que 's vesteix de Ciuti, y que fá més nosa que servey. Un' altra diferencia: 'l tipo de la *cocotte* francesa, ab la qual lo Sr. Ferrer ha volgut posar á proba la *deliciosa* pronunciació de la senyora Parreño. En l' obra francesa suposo que serà una *cocotte*; pero en la castellana es una senyora madrilenya que reb senyors á casa. La sogra, l' esposa, l' amich, lo senyor vell que sempre s' adorm, la senyora que 's vol divorciar, lo marit de aquesta que 's reconcilia ab ella, tot es enterament lo mateix.

Aquellas trapissondas del acte segon, en que 'ls advocats calaveras se fan passar per metjes, tot aquell enredo tan divertit, tan francés, es igual en l' una y l' altra.

Ara respecte al diálech, sento no tenir á la vista 'l treball del Sr. Ferrer y Codina per compararlo. Pero recordo bé que 'l llenguatge de ¡Tenorios! es ordinari á tot serho; mentres que 'l de *El pleito de Sandoval* se distingeix per la séva cultura.

* * *

De manera que ja sabém á que ha quedat reduhit tot lo treball del *apludido dramaturgo*, que ha vingut recullint los llores y 'ls beneficis de una obra agena que ha donat per propia. Despultat de las plumas de pavo real ab que s' adornava, aquí 'l tenen tal com es, ab la pell de gallina arronsada.

No se 'ns excusa que l' obra francesa, dada l' época en que sigué escrita, es del domini públich, y tothom pot traduhirla ó arreglarla. Pero un deber moral, ja que no una obligació legal, imposa 'l requisit de citar lo que 's pren y de qui 's pren, aixís com també 'l cuidado de no embrutar las produccions agenas.

Si 'ls Srs. Delacour y Hannequin sapiguessen lo catalá y poguessin compondre todas las *ordinarias* de qu' está plagat l' arreglo del Sr. Ferrer, estich segur que li dirian:

—No té vosté cap dret, Sr. Ferrer, per convertir en *trinçeraire* á un fill nostre qu' hem educat degudament, per presentarlo davant del públich.

Y en l' impossibilitat de perseguir al Sr. Ferrer y Codina per usurpació literaria, podrian demanarli comptes per corrupció de menors.

Segons noticias, l' *Associació de Pares de familia*, que ab tant empenyo persegueix la pornografia periodística, després de maduras reflexions, ha resolt portar als tribunals... ¿á qui dirian?

¡Assombrinse! Ha resolt portar als tribunals al *Diari de Barcelona*.

Si 'm preguntan la causa de aquest contratemps, no 'ls diré sino que llegeixin lo *Brusi* del dimecres 21 de febrer del corrent any, y en una carta

L' ASSUMPTO DEL PALAU

—No t' hi fiquis aquí, Pep: tots los que han volgut entrarhi, hi han pres mal.

de Paris que comensa á la página 2,236 y termina en la 2,237, hi trobaran lo següent párrafo:

«Ayer se verificaron elecciones municipales parciales en París; pero no dieron ningún resultado, pues ninguno de los candidatos reunió el número de votos suficiente para salir elegido. Se ha reido mucho con motivo del cartel de un bromista de mal género que se llama anarquista y es conocido con el nombre de «compañero Tournadre.» Decía en el referido cartel que daba las gracias al compañero Alfonso de Rothschild por el benévolo apoyo que daba á los anarquistas y que para agradecer los mencionados servicios invitaba á sus electores á reunirse en el palacio de la banca de Rothschild, situado en la calle de Lafitte. «Por último,

decía, si salgo elegido, pediré la circuncisión laica y obligatoria.»

¡La circuncisión laica y obligatoria!.... ¡Jesús, María, Joseph!...

Suporto que aquesta relliscada será un verdader descuit, casi germá de aquell famos comentari: «Afortunadamente los coches destrozados eran de tercera clase.» Pero aixó no 'l lliurarà de las justas iras y del saludable rigor de la regeneradora *Associació dels Pares de família*.

P. DEL O.

LLUNA PLENA

¡Quan hi penso! Era una nit fresqueta, dolça, serena, brillava la lluna plena com si fos d' argent brunyit.

Sota d' uns roures estavam... ella, acostada à mi, seya. no més que la lluna 'ns veyà... y ab mitja pó 'ns amagavam.

Quan varem surtir d' allí, caminavam pas á pas; ella apoyada en mon bras, no gosava res á di.

Mes quan al lluny se sentiren dar los campanars la una, alsá 'l cap, mirá la lluna y sas galdas s' enrojiren.

Jo també la lluna veyà, que riallera 'ns contemplava, y quan més me la mirava, més semblava qu' ella reya.

De la lluna á la nineta no 's movia ma mirada; la lluna sempre enriallada, la nina sempre rojeta.

Ha passat ja aprop d' un any y encare á mi y á la nena lo veure la lluna plena ens causa un efecte extrany.

Ella deixa aná un somris, y encesa d' un roig molt viu, ab veuheta baixa 'm diu:

—¿Sabs?... ¡Feya una lluna aixís...!

C. GUMÀ.

Son las set del dematí. Los carrers d' aquella part del Ensanxe están encare silenciosos y deserts. Dugas ó tres criadas matineras, algun que altre obrer que va una mica tart á la feyna; ningú més.

Es dir, si; encare 's veu un' altra persona; un jove d' aspecte simpátich, que 's paseja á petits passos per davant del jardí de la plasseta que hi ha á prop de l' iglesia.

¿A qui espera?... Quí es ella? Perque indubtablement

ha d' esperar alguna dona. Un jove barceloní sobre tot si té aspecte simpátich, no matineja tant ni ronda pels carrers del Ensanxe, no sent per assumptos de faldillas.

¡Ah! ¿ho veuen?... Ja compareix ella: es una esnyoreta del vehinat. S' adelanta pressurosa, mirant dissimuladament enrera, com si tingués por de que la seguissen.

Verdaderament es guapa, jova y fresca: val la pena de que per ella qualsevol s' hi llevi de dematí.

Ja s' han juntat.

—¡Conxita!... ¿Es dir que t' han deixat sortir sola?

—Bastant m' ha costat!—fa la noya baixant los ulls ruborosa:—pero la mamá m' ha manat que avants d' un' hora torni á ser á casa: lo temps just per anar y venir de l' iglesia y confessarme.—

La conversa segueix en tó més baix; tan baix que ni las fullas dels arbres que tenen al costat poden sentirlos.

Ell á la quenta li demana alguna cosa; ella, per lo que sembla, li nega; ell insisteix; ella titubeja...

—Conxita, tú no m' estimas—diu de prompte 'l jove, en tó una mica viu.

—¡No ho diguis aixó Albert!... Ja sabs que sí...

—¿Y donchs, per qué 'm negas una cosa tan fácil, tan dolça, per mí y que á tú tan poch t' ha de costar.

—Pero...

—Vaja, tonta; 'l lloch no pot ser més apropósit: ningú 'ns pot veure...

—Es que...

—¡Vina!—

Lo jove l' atrau ab una estirada nerviosa, y acostant sos llabis á la cara d'

ella li fa un petó.

—¡Gracias!—diu l' Albert ab los ulls encesos de felicitat:—m'has fet l' home més ditxós de la terra.—

La Conxita no gosa á obrir la boca... ¡aquell es lo primer petó que un home ha estampat en sa carn verje!... Se mira á n' ell, somrihent avergonyida, li fa una petita senya ab la má... y fuig casi corrents, desapareixent dintre de l' iglesia.

* * *

Ja està agenollada al peu del confessorari.
Lo sacerdot no té l' humor enraonador, y procura abreviar, sense circumloquis ni fullaraca mística.

—Digui. ¿De qué l' acusa la séva conciencia?

—De res, pare. La tinch molt tranquila y serena.

—¡Aixó es impossible! Ningú, per just y piadós que sigui, deixa de cometre algún pecat. ¿Obeheix en tot als séus pares?

—Si.

—Cum pleix degudament ab l' iglesia?

—Si.

—¿Té promés vosté?

La Conxita no sab qué respondre. La séva conciencia pert de repent totala serenitat.

Lo confessor s' apercebeix de las sévas vacilacions y exclama

sense esperar la resposta d' ella:

—¿Es dir que té promés?... ¿Veu, filla, com per aquest cantó potser hi trobará algún pecat? Digui.

—¿Que li haig de dir?

—No s' acusa de res, respecte d' aquest assumpto?

—No, pare.

—¿No? Es raro... ¿No li ha fet may cap petó ell?

—¿A mi?—murmura la penitenta, vermella com una magrana.

—Confessi sense reparo: ¿quants n' hi ha fet?—

La Conxita reuneix totas las sévas forsas y ab veu casi imperceptible, contesta:

—¡Dos!...

Després d' aquesta confessió, l' acte pert ja tot lo séu interés. La pobra noya no sab de que més acusarse.

May ha tingut mals pensaments; no diu paraulas violentas; no ambiciona ni desitja res de ningú com no siga l' amor del séu Albert...

Lo confessor li fa quatre reflexions bastant atinadas, y després d' imposarli una penitencia lleugeríssima, proporcionada á las sévas petites culpas, li dona l' absolució.

Al aixecarse del peu del confessorari, la Conxita no sab lo que li passa.

—¡Quina penitencia mes suau!—murmura anant á ajonollarse altra vegada prop del altar major:— ¡Jo 'm pensava que 'm posaria una pena de las més grossas!... En fi... val més aixís...—

Cinch minuts després, cumplertas totas las indicacions del confessor, la hermosa enamorade surt altra vegada al carrer, la conciencia neta, lo cor plé de ditxa y la cara amarada de llum y de felicitat.

*
* *

Mitj amagat darrera 'ls arbres del jardinet, l' Albert la espera, contant impacient los segons que passan.

Al véurela acostarse, treu una mica 'l cap, com dihentli:—¡Soch aquí!... Vina.

La Conxita, ab menos rezel que á la anada, hi torna, sense apretar los passos per no infundir sospitas als transeunts que comensan á ser ja més abundants.

—¿T' has confessat bé?

—Molt bé—fa la xicota ab una rialleta encantadora:— ho he dit tot.

—¿Tot?... ¿Y qué es tot, per tú?

—¿Per mí?... Lo mateix que res... ¡Cóm que no tinch de qué acusarmel!...

—Pero ¡bé li haurás dit alguna cosa al capellá!

—La única que li podia dir:

—¿Quina?

—Que tú... m' has fet dos petons...—

L' Albert se la mira ab ingénua sorpresa.

—¿Dos?... Aixó no es vritat... ¡Si jo no te 'n he fet més que un!...

Ja ho sé; pero hi dit dos, creguda de que al sortí 't trobaria, y...

—¡Ah!—exclama l' Albert, ab mal reprimet entusiasme:—ets un ángel!—

Y apretantla entre sos brassos li fa un altre petó.

A. MARCH.

A UN SOLDAT DE ESTÁ PER CASA

SONET

¡Si n' has sentit de balas á xiulá pel carrer de Fernando fent lo bú! si tots los *melitars* fossin com tú ja podriam l' exércit llicenciá.

Vas fé una valentía: 't vas casá, y á despit de la sogra 't vas endú la dona sota 'l bras, estant segú que guanyavas lo grau... de capitá.

Per tan heròica y arriesgada acció
vas guanyar la grant creu de tot casat
siguent de tot un barri admiració.

Després... ab l' enemich has negociat
logrant de lo teu sogre una pensió
¡ja no portas cap ápat atrassat!

A. CANALETA.

LA DERROTA DELS «PEQUEÑOS» (1)

¡Pobre canalla! 'L porch se 'ls ha tornat truja; y es tal el disgust qu' ara 'ls corseca, y s' han arronsat de tal manera, que ja ni figura de «pequeños» tenen: ja son insignificants.

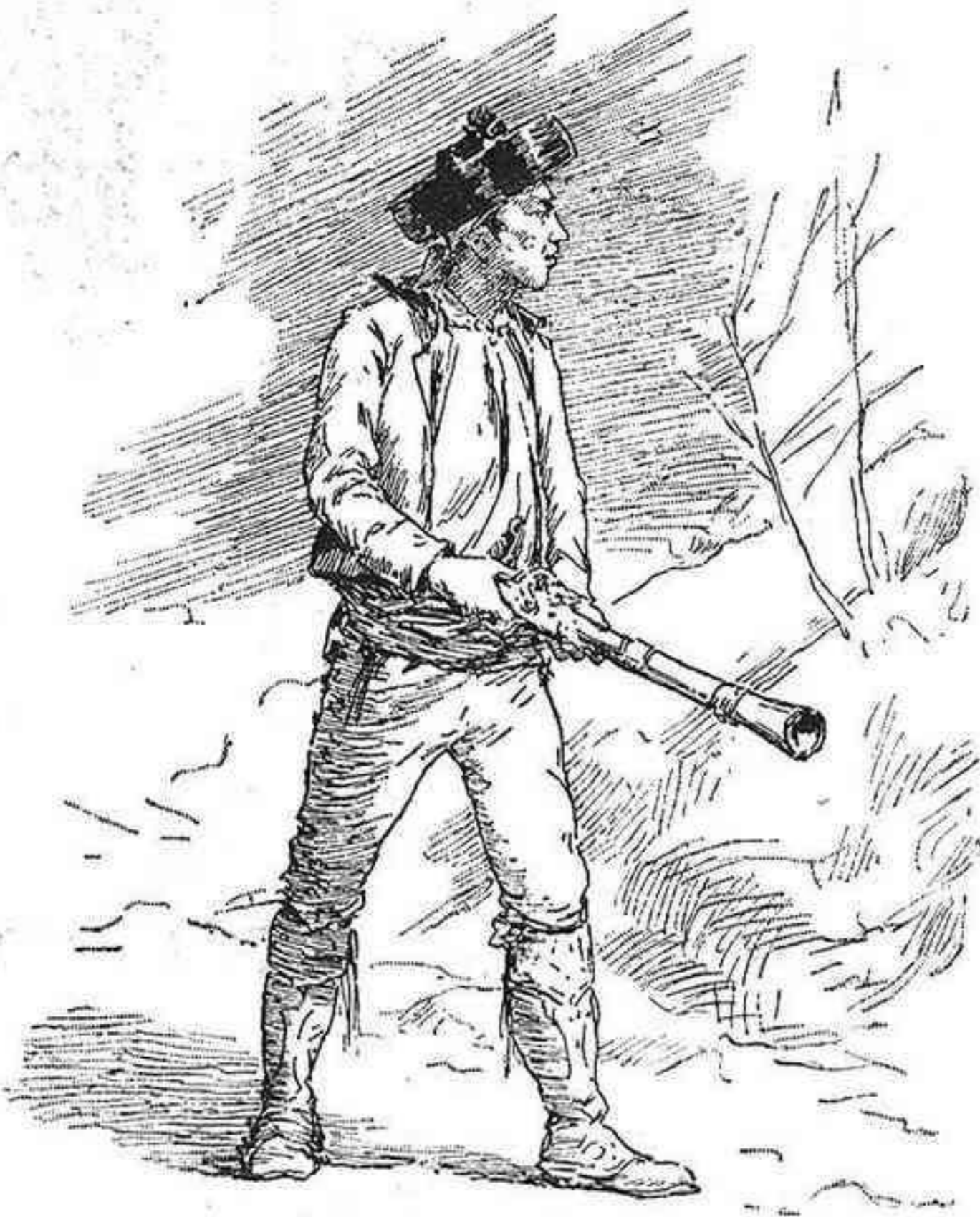
¿Qué no 'ls coneixen?... No tindria res d' extrany perque apenas se 'ls veu á pesar d' esser per tot. Diuhen que com més petita es la nou més ramor mou. Jo diria com més petita y més buyda; pero 'l cas es que la ramor deu estar á escala dels individus que la mouhen perque may arriba á fer efecte á cap dels artistas á qual entorn fan els «pequeños» la sardana. Los artistas se 'ls miran un moment desde la seva altura, aixecan la cama, fan un giravolt, y veus aquí 'ls «pequeños» escorreguts per sota aquella cama y quedar enderrera; mentres fan sa via los artistas. Y aixis passen la vida ¡pobrets!

La seva céva es la música; pero no 's pensin pas qualsevol música, no. No son dels del «Duo de la Africana» ¡ca! ¡Si han llegit més revistes ells, y 'n saben mes de cosas!... Beethoven casi casi es ja un quili per ells. Wagner.... *bue-*

(1) Publiquem aquest article qu' hem rebut pel correu interior, per dos motius: primer, perque está escrit ab molta gracia; y segon: perque lo que diu dels *pequeños* y de las sevas miserias no resa absolutament ab lo mérit artístich dels notables concertistas que prenen part en las actuals audicions del *Teatro Lirich*.

(N. de la D.)

¡DINERS O...!

J. G. Lanuza

Tipos que ab molta freqüència
trobarán avuy en día,
si recorren los caminos
de la hermosa Andalucía.

no. Wagner sí; encare es bastant modern per ara. Perque sabent tant com saben, está clar, han de ser modernistas, y ho son per principi, per prejudici. Son axioma es aquest: lo més nou es lo més bo. Son del darrer que 'ls parla. O, com diu un amich meu, están condemnats á tenir tótas las *passas*. Avuy pateixen el *dengue* d' un César Franck, per exemple; demá tindrán lo *sarampió* d' un altre César qualsevol, lo darrer que surti. Ni més ni menos de lo que 'ls passa á las criaturas raquítics y desnaridas.

Fa ja temps qu' un d' ells, lo mes entremaliat, va ficarse en una conversa pública armada pera crear una societat musical y posarla baix la direcció d' un mestre y d' un escriptor de mérits reconeguts.—Ja hi som noys—van dirse 'ls «pequeños»—á fer la sardana.—El mestre y l' escriptor, per dessidia ó per lo que siga—jo conto que va ser perque 'ls venia á repel barallar-se ab canalla—van deixarlos fer, y quan se 'n van adonar ja estaban embolicats en una pila de disgustos. L' un volia que 'ls dias de festa toquessin els *passabolas* d' un «pequeño» castellá que hi ha á la colla; l' altre *entenia* que qui havia de fe 'ls programas no era 'l mestre sino ells, els «pequeños»; hi va haver qui va pensar en fer de junta d' obsequis pera acompanyar de braset á las senyoretas á *puesto*; fins va sortir un ¡pequeño! ab la idea de que 'l mestre tenia poca talla!... ¡El mestre, que casi arriba á encendre 'l cigarro en los fanals del carrer!...

Va arribar, á la fi, que mestre y escriptor van adonarse de tanta criaturada y, en un cas que 's va presentar, van prescindir de tota la «pequeñada.» *Amigo!*... y com se 'ls va ompli 'l botet á n' aquestos; y aquells dos van arronsarse d' espatillas y van fer... alló d' aixecar la cama y deixarlos enderrera; y no sé si fins, ademés, van aixecar un bras y tot. Lo cert es que *de la noche á la mañana* els «pequeños» van quedar-se sols y senyors y duenyos de tota l' isla.

—«No tengan miedo—va dirlos el castellá de la colla—yo me encargo de todo; yo haré venir á toda l' *aiga lifa* de Barcelona á nuestras fiestas; aprovecharemos el miedo de lo del Liceo, daremos funciones sólo para señores, y haremos la primera peseta. Porque yo la tengo en el puño á toda la buena sociedad de Barcelona, y toda me seguirá detrás. La familia de las lumbres, la de los Andamios, la cuñada de la de las Cumbres, el primo de la de Andamios.... Luego los sobrinos de la de Cumbres y la suegra de la de Andamios.... en fin, todo lo mejor y más distinguido de Barcelona vendrá conmigo.»

Va dir; y per aclamació va ser nombrat lo castellá l' amo de l' auca. Vinga desseguida llogar un cotxe y, barret en ma, cap á casa dels richs á fer aquella primera pesseta. Y, efectivament, tan be van explicarse, y de tal modo va posar en ells tothom la confiança—segons nos van fer á saber—que... vaja: no n' hi havia per qui 'n volia.

Aixó sí; la cosa estava feta ab tota regla. Els senyors tenian por de las bombas; donchs van oferirlos concerts á proba de bomba ¿Qué cóm pot ser aixó? Molt senzillament ¿D' ahont surten las bombas? Del públich ¿no es veritat? Donchs á donar concerts sense públich, concerts... *privats*. Veritat es que 'l públich era l' únich qu' havia assistit ab constancia á las festas anteriors y qu' era una mala acció tancarli ara la porta; ben segur que hi hauria qui tindria que dir sobre que s' acusés de dinamiters; d' aquest modo indirecte, als filarmónichs de Barcelona que casi tots van al públich; pero... bah! bah! no 's tractava pas de fer públich sino de fer senyors. Ja 'ls va costar per aixó de arrodonir aquesta idea magistral. De primer havian pensat en invitar al capitá general y oferirli la galeria del teatro exclusivament pera los *cuerpos de la guarnición*. Aixó hauria sigut segur; pero feya poch senyor...—«Solos, solos—va dir lo castellá—los señores han de ir solos, sino aquello haria olor de cuadra.» Y 's va acordar tancar las galerias.

Moltas més cosas se van pensar y 's van fer pera major seguritat y complacencia del senyorío. Pero cap de tant ben pensada com aquella de fer tractes ab la «Nueva Condal» pera establir un bon servey, ab sos *luxosos* y *confortables* cotxes, á la sortida del teatro. Perque, está clar, com que 's tractava de lo bo y millor de la societat barcelonesa, de lo *escogido entre lo más selecto*, no era cosa de deixarlos anar á peu. Y com qu' ara d' aixó de coche propi, y fins de cotxe de lloguer, no 'n tenen ja mes que 'ls anarquistas....

Y, finalment, va arribar lo primer dia de festa; mes... ni may qu' hages arribat. «Las de las Cumbres y las de los Andamios; y los hermanos, primos, sobrinos y demás parientes de las de Cumbres y de Andamios, ja hi eran tots, un en cada palco; pero, del demés, un centenar de butacas y unas quantas més, y para de comptar. Efectivament; se

va ben veure qu' aquell castellà la té tota al puny la bona societat barcelonesa. Tota hi era; y 'ls cotxes de la «Nueva Condal» no s' entenian de feyna á la sortida, de tantas condesas y marquesas qu' havian de portar.

Resultat:—y d'aixó plora la criatura—que 'l *revenu* de totes las festas plegadas—segons diuen ells—no passa de deu mil pessetas. ¿Hé, cóm s' ha desdinerat l' *aiga lifa* de Barcelona? Y 'ls gastos pujan fins já disset mil! Y las set mil pessetas del pico ¿cóm se cubreixen? Perque 'ls senyors.... no están per gastos ara, y á la caixa de la colla no hi havia més que dos mil pessetas, bona part d' ellas de quatre ximplés que per amor á l' art y per la bona cara d' aquell músich y d' aquell escriptor van deixarse engatussar á barrejar-se ab los «pequeños.» Mancan mil durets. ¿Cóm s' ha de tapar aquest esboranch? Pensar en acudir novament á n' aquells engatussats quatre ximplés.... ni pensarhi, perque de segur que 'ls rebían á tiros. ¿Y haurá de sortir tot de la butxaca dels «pequeños? ¡Pobres «pequeños!»

Bah! Siguem caritatius Jo proposo que, aixís com s' ha distret un pico de lo de Consuegra pera la calamitat de Villacañas, se destinin també cinch mil pessetonas d' aquell fondo pera tapar la calamitat dels «pequeños» y.... no 'n parlem més.

MARRAMAU.

DE FER BÉ...

Arrupit á un branquilló
un aucellet piulejaba;
feya un vent de glassa-cors
y nevava mólt, nevava.

Tú te 'n vares compadir
qu' estavas arreserada
á la vora del braser
ab la porta ben barrada.

Tú te 'n vares compadir,
y 'm sembla que veig encare
com obrires lo balcó
y la neu besá ta cara.

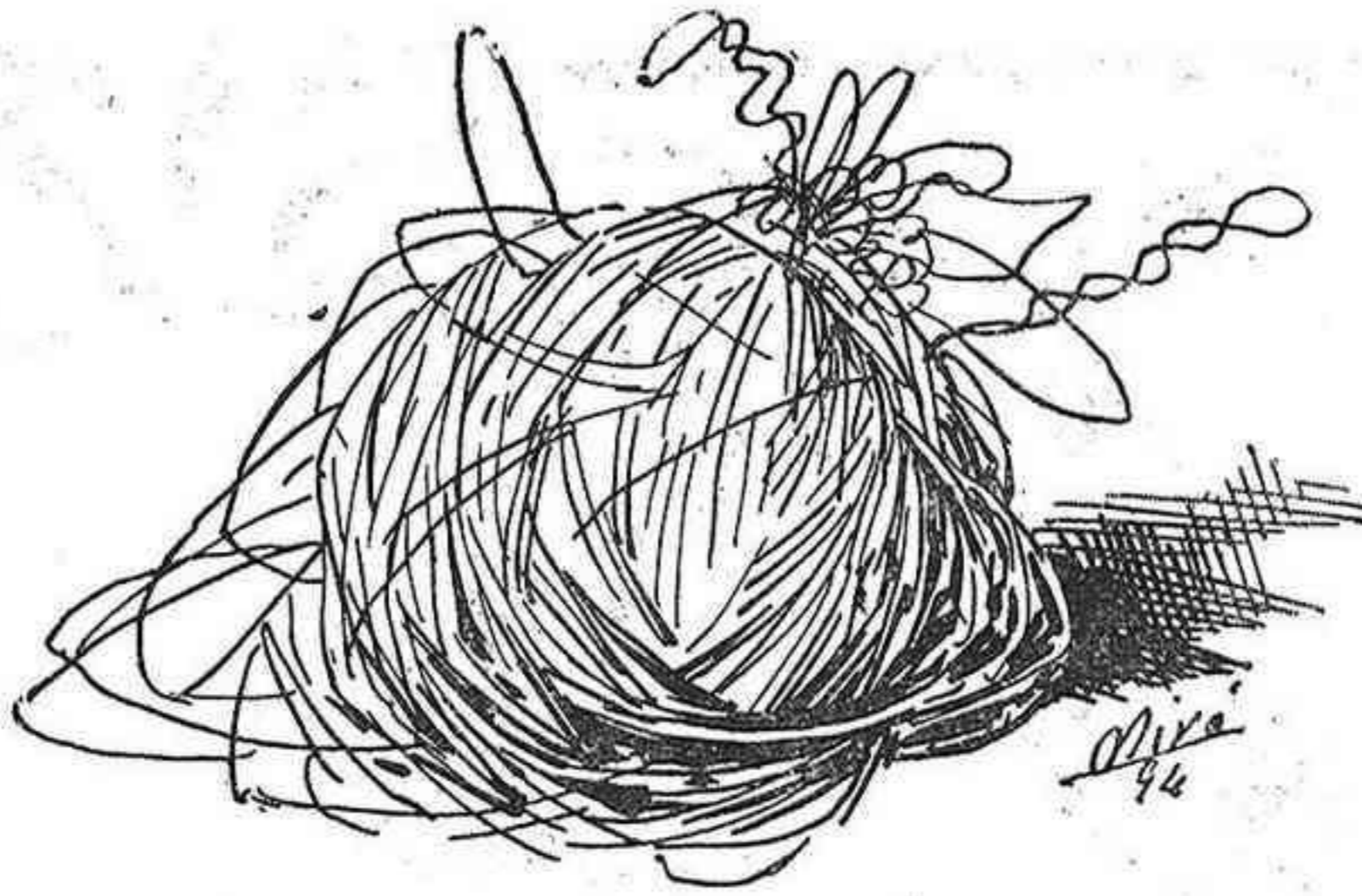
Per fé un bé ton noble cor
vas sortirne mal pagada,
perque ja ha passat un mes
y encare estás refredada.

CANTOR DE CATALUNYA.

LLIBRES

LO BENEYT Y LA PORQUEYROLA.—*Noveleta de costums* de D. LLUÍS B. NADAL.—Ab l' acció de aquesta obra y ab los personatjes qu' en ella intervenen y sobre tot ab lo desenllás de la mateixa hauria pogut escriures un poemet ó un idili camparol. Bastava posarla en vers. L' autor ha buydat la séva obra en los motllos de una prosa sobria y correcta, fentne una noveleta primorosa, qu' exhala tota ella trista poesia. Molt ben pintats son los tipos y las costums: ab gran sobrietat están tractats tant los diálechs com las descripcions. Las dos figuras culminants, la porqueyrola, ajogassada, en lo moment psicológich de convertirse de nena en dona, y 'l pobre sagristá, més bó que 'l pá y més pacient que Job, se destacan del quadro, produhint una im-

LOS ÉXITS DE LA TEMPORADA

Un embull que ab prou feynas
lo dimoni l' entèn:
de *La casa de baños*
vels' hi aquí l' argument.

presió tan suau com íntima. Las últimas escenas, ó siga la mort del beneyt, víctima de la tristesa ínterna y de la poquedat d' esprit, en mitj de la bulla de la Pasqua florida, son una nota fonda, novelesca—ment tal volta poch preparada; pero de un efecte avassallador.

La noveleta editada ab elegancia per l' empresa de la *Ilustració catalana*, está adornada ab primorosos dibuixos deguts al llapis felis del Sr. Pahissa, artista que tant bé sent la vida rural de Catalunya.

ESTUDIOS DE CRÍTICA MUSICAL.—*Colección de artículos escogidos* de FRANCISCO VIRELLA CASSANES.—En un volum de mes de 400 páginas van continguts los notables artículos de crítica musical que 'l malaguanyat escriptor Sr. Virella

deixá escampats en diversas publicacions periódicas. En lo conjunt hi ha una gran varietat de assumptos. Particularment molts dels artículos contenen datos interessants y punts de vista originals, que han de contribuir á ilustrar la historia de la música á Barcelona. Lo llibre constituheix ademés un piadós recort del jove escriptor, quals entusiasmes artístichs y qual competencia reconeguda, vingué á segar la mort, en l' esclat de la joventut y la esperansa.

Altres llibres rebuts:

** L' HOSTALERA DE LA VALL, drama en un prólech y quatre actes del Sr. Riera y Bertrán estrenat ab éxit en lo

MENDICITAT REGLAMENTARIA

Perque 'ls pobres no molestín,
aquí hi ha un remey probat,
cada pobre un puesto fixo
y un *Xanxas* al séu costat.

Acte segon; escena 4.^a

Acte segon; escena 3.^a

Teatro de Novedats lo 19 de desembre últim. L' autor de l' obra consigna en la dedicatoria que l' argument de la mateixa està basat en una producció del escriptor francès Mr. Blum.

** CARLOS I.—Comedia en un acte y en prosa, original de D. Manel Rovira y Serra, estrenada en lo *Teatro Romea* lo 24 de novembre de l' any passat.

** LA COLOMETA.—Pessa en un acte y en vers, original de D. Joan Ribas Puigvert, estrenada la nit del 11 de novembre de 1893 en l' *Ateneo Provensalense*.

RATA SÀBIA.

PRINCIPAL

Shakespeare es un autor tan gran en la comedia com en la tragedia. En un y altre género demostra la seva potencia creadora, la forsa colossal de la seva imaginació, lo vigor inmens de la seva inteligencia, lo sentit eminentment humá de los sevas concepcions. Per aixó las obras de Shakespeare viuen á despit de las mudansas del temps, gosant de una joventut eterna.

La comedia *La bisbética domata*, que ha posat en escena la companyia Novelli, es una producció deliciosa en tota l' extensió de la paraula. Desde las sevas primeras escenas atrau y fascina; en tot lo curs de la mateixa interessa soberanament; al arribar al desenllás deixa complascut al home més descontentadís. ¡Y quin bon humor destila sempre!....

No explicarém l' argument, basat en un antich quènto italiá: lo mérit del gran dramaturgo, fins enmatllevant l' assumpto de las sevas produccions, resideix en la vida poderosa que dona als personatjes y en la intenció de que anima totas las escenas. En aquest punt no té rival en lo teatro.

Novelli ha fet una creació del tipo de Petrucchio y la Gianini en lo de Caterina está admirable. Tots los actors rivalisan en perfecció y tots triunfan. Pocas obras hem vist representar tan ben posadas, tan seguras, tan notablement dirigidas. La representació produheix una delicia continua. Aixís no es d' extranyar que *La bisbética domata* haja sigut fins ara l' obra de la temporada, haventse donat d' ella tres ó quatre representacions, que han anat atrayent al Principal un concurs creixent de dia en dia.

Shakespeare, ab lo concurs de un actor tan genial com en Novelli han lograt vencer en part la prevenció del públich de Barcelona, la seva apatía y fins la por á las bombas, engendrada per la catástrofe del Liceo.

**

Gli Spettri, de Ibsen, es una producció desconsoladora, imaginada y escrita per un home de talent indiscutible; pero que fereix molts dels sentiments del públich. Hi havia gran curiositat per veure com en Novelli se 'n sortiria, y á pesar de qu' ell mateix no 's mostra partidari de aquest género dramátich, interpretá 'l difícil paper de Oswald ab un talent extraordinari, caracterissá 'l personatge ab un assombrós poder de assimilació y en l' escena final en que 'l pobre artista 's torna imbecil, estigué verdaderament desgarrador. ¡Quin efecte més intens, quan demana á la seva mare que li dongui 'l sol!....

L' eminent actor, que representá per primera vegada aquesta producció, ha fet d' ella una de las creacions més admirables.

ROMEA

Del drama *Jesús*, de 'n Soler, com de moltas de las obras del mateix autor, deu considerarse l' estreno com una especie d' ensaig general, y es millor véurelas en las representacions successivas, que no en la primera. Tant més tractantse de un' obra d' espectacle y divent aquest desenvoluparse en un escenari tan limitat com lo de Romea, qu' exigeix intermedis llarchs pera el cambi de decoracions.

Lo mateix Frederich Soler, al publicar lo seu drama *Jesús*, desconfiava de que pogués posarse en escena de una manera convenient. Pero las circunstancias l' han obligat á ferho, y ha succehit que á partir de la segona representació l' efecte escénich ha millorat considerablement sobre 'l que produhi 'l dia del estreno.

L' obra de 'n Soler, mes que un estudi detingut de la gran figura de Jesús es un motiu per combinar quadros escénichs variats y finals d' acte en los quals l' expert autor demostra la seva insuperable pericia. Aixís per exemple, en un escenari mes gran, seria inmens l' efecte que produhiria lo final del acte primer, quan Jesús, desde la barca de Sant Pere, aplaca repentinament una tempestat, y 's dirigeix á la platxa caminant sobre l' aygua sossegada. Aquest es lo fort de 'n Frederich Soler.

Com la figura de Jesús, per sí sola, li oferia poch camp pera lluhir la seva manera especial de sentir lo teatro, ha buscat incidents com totas las escenas dels lladres y la intervenció continua de Sadoch pera amenisar l' acció, requerint ab afany situacions apropósit per interessar al públich. No s' ha contentat ab una flor senzilla y l' ha feta doble. D' altra manera hauria semblat que imitava l' antich drama *La Passió y mort de N. S. Jesu-Crist*, y res mes lluny de l' intenció del poeta dramátich, que aspira á tenir una personalitat ben marcada y definida com un de sos principals mérits.

L' obra en conjunt, tal com ha quedat, alleugerida en algunas escenas, despullada del lavatori de la cena y acomodada á las condicions especials del escenari de *Romea*, es digna de ser vista. Algunas decoracions, com la del final del primer acte, com lo pretori y otras son notables. L' apoteosis final, que 'l dia del estreno no 's pogué presentar, produheix també molt bon efecte.

En l' execució, tots los actors s' esmeran en sos respectius papers, y passada l' emoció del estreno, 'ls dominan, trayentne tot lo partit degut.

L' obra de 'n Soler haurá lograt lo propósit de aquella empresa. Ja tenim *Jesús* per tota la Quaresma.

TIVOLI

Las obras de la senmana han sigut *Carmen* y *Ernani*.

En la primera las Sras. Fábregas, Mazza y Olivarri y 'ls Srs. Brotat, germans Mestres y Blanch han alcansat merescuts aplausos. L' ópera de Bizet está ben decorada y ben vestida, com no la veým ni en lo mateix Liceo.

Ab *Ernani* han alcansat un nou triunfo tant la Sra. D'Aponte, qu' es una tiple de categoria, com lo tenor Sr. Angioletti, que fá gala de sas brillants facultats. Han secundat dignament á tan aplaudits artistas la Sra. Olivarri y 'ls Srs. Garcia Tamargo y Visconti, fentse dignes de las mostres de consideració que á tots ells ha dispensat lo públich.

**

FILADORA PLATÓNICA

Tres horetas de dormir
y dugas més de resar,

si escoltan los comptes d'ella,
son... cinch horas de filar.

Ahir dijous havia de cantarse *Garin*.
Y dintre de poch se posará en escena l'òpera de
Weber *Der Freischütz*.

Los filarmònichs partidaris de la bondat y la ba-
ratura están d' enhorabona.

NOVEDATS

Jesús de Nazareth de 'n Guimerá obtingué di-

vendres un éxit franch. L' obra está ben escrita y
notablement posada en escena.

Consisteix en una serie de quadros, inspirats los
més d' ells en l' Evangeli, fills los altres de la ima-
ginació del autor. De tots ells el que produhí un
efecte mes decissiu es el de Jesús ab los nens.
Aquest es lo *clou* de l' obra.

En cambi 'ls referents a la Passió, per apareixer fragmentats, no constitueixen la part principal del drama. En los preludis de la Passió s'hi entreté l'autor y triunfa, gracias al vigor y relleu que dona a las situacions escénicas; en cambi la Passió passa depressa, no quedantli al Sr. Guimerá, ni temps, ni espay pera presentarla en totas las sévas fasses.

L'obra está notablement escrita, tota ella en vers endecasílabo lliure, que li permet transcriure frasses enteras del Evangeli. La figura de Jesús es sobria y ofereix un relleu poderós: li segueix en mérit la de Judas qu' es una verdadera creació; y en totas las demás hi ha tochs acertats. Alguna, com la de la Magdalena, avants de convertirse y la de Pons Pilat, quan apareix al balcó se separan del concepte que 'n té format lo públich, basat, quan menos, en una tradició constant.

A mes del treball del poeta, es digne d' aplauso 'l del músich Sr. Morera. Dificilment se poden escriure unas pessas mes adequadas al objecte de acompanyar una obra dramática de aparato. Algunes d' ellas com la marxa fúnebre del enterro de Llatzer, son verdaderament magistrals.

Tant lo Sr. Guimerá com lo Sr. Morera reberen en distintas ocasions los aplausos entusiastas del públich.

No menos dignes d' ells son los escenógrafos, que han treballat a competencia produhint algunas decoracions de un mérit extraordinari. Soler y Rovira ab la cova de Llatzer, ab un teló que representa las murallas de Jerusalém, ab lo cenacle y ab la presó de Jesús, que's desplega de una manera sumament enginyosa; Vilumara ab l' interior de la casa de Llatzer, inundada de llum, ab un carrer de Jerusalem y ab un barranch de las inmediacions del Calvari y Moragas ab lo grandios interior del temple que 's transforma en una espléndida apoteosis han donat probas del grau de perfecció que ha alcansat la escenografia catalana. No menos digne de aplauso es lo Sr. Labarta encarregat dels trajos que son vistosos, ben combinats y de una exactitut histórica insuperable, contribuint a compondre 'ls numerosos quadros plástichs en que abunda la producció.

Los actors interpretan l'obra ab verdader carinyo, distingintse 'l Sr. Borrás en lo paper de Jesús. A cárrech d' ell ha corregut també la direcció escénica, que tant avalora l' éxit positiu de aquesta producció.

CATALUNYA

El *Payaso* dels Srs. Prieto, Caba y Diaz, ab música del mestre Estellés, es una producció entretinguda, com moltas altres que constitueixen lo repertori dels teatros per horas, que 'l públich ha rebut ab agrado.

Es de creure, que durant molt temps, acompanyará las cada dia mes aplaudidas obras *El duo de la Africana* y *La casa de baños*, los dos filóns de la present temporada.

GRAN-VIA

Com una gota y un' altra gota, se semblan lo drama *Rosa Michel* ó *la posadera de Surenes*, representat dissapte en aquest teatro y *La hostalera de la Vall*, estrenat a Novedats a últims del any darrer. Epoca, argument, situacions, personatjes, caràcters, incidents, lo que constitueix l' essència y l' esperit de l' obra, tot es igual. Sense 'l menor esfors podrian senyalar-se en los dos dramas dotzenas y dotzenas de frasses que no ofereixen entre sí altra diferencia que la que hi ha entre dir una cosa en catalá y dirla en castellá. Lo que en la *Hostalera* es Girona, en la *Posadera* es París;

Sant Daniel, es Surenes; los fusters, son grabadors; lo marqués, conde... La única variació que pot senyalar-se es la de que en lo drama castellá la *posadera* es mare y en lo catalá l' *hostalera* es madrastra.

No hi ha, donchs, cap necessitat de fer un judici de l'obra estrenada dissapte; temps ha que vam ferlo. Bastará que 'ls lectors que vulgan sapiguer lo que opiném d' ella, 's prenguin la molestia de repassar lo que diguerem en l' ESQUELLA del 22 de Desembre prop passat, al parlar de *La hostalera de la Vall*.

L'execució fou esmeradíssima. Per no citar noms, perque casi tota la companyia hi pren part, ens limitarem a consignar que la Sra. Mena ratllá a gran altura y que 'l senyor Tutau demostrá haver posat l'obra ab verdader cuydado.

Demanat l'autor al final, lo senyor Tutau declararà que no podía presentarse, perque *La posadera de Surenes*, estrenada ja a Barcelona deu ó dotze anys enrera, es senzillament una traducció d' un drama francés.

* * *

Lo juguet del popular escriptor C. Gumá, *Jesús, María, Joseph!* estrenat la mateixa nit, es una de las més graciosas obretas posadas en escena de molt temps ensá.

Ab un argument divertit a tot serho, versificat ab garbo inimitable, animat ab un continuo moviment y vessant xistes per tots costats, *Jesús, María, Joseph!* justifica plenament lo séu titol y obté un ruidós éxit de riallas que comensan en la primera escena y no acaban fins al caure 'l teló.

L'autor fou cridat a las taulas entre 'ls aplausos de la concurrencia; pero seguint la séva antigua costum, no 's presentá.

Lo desempenyo, confiat a la Sra. Pallardó y als Srs. Serrallara, Llibre, Oliva, Montero y Guilemany excelent.

O molt ens equivoquém, ó hi ha *Jesús, María, Joseph!* per dias. Entre tots los *Jesúsos* estrenats la senmana derrera, aquest es sens dupte 'l que deixa de més bon humor al públich pagano.

* * *

Dimecres que vé, dos aconteixements teatrals: l' un, benefici de la primera actriu Sra. Mena: l' altre, estreno a Barcelona de la preciosa comedia del gran Perez Galdós, *La de San Quintín*.

Sapiguent que 'l benefici de la Sra. Mena ompla per sí sol lo teatro y tenint en compte que l' estreno de l'obra del insigne Galdós deu aixís mateix omplir-lo, ¿qué succehirá dimecres al *Gran-via*, juntantse aquestas dugas circumstancias?

Forsosament hi hem de veure dos plens... en un sol vespre, ó un ple tan colossal que valgui per dos.

CIRCO EQUESTRE

Tant *La bayadera* ó la *Bella Chiquita*, com *Monin* han obtingut bon éxit, servint de digne acompanyament a *La Espada de honor* y *El chaleco blanco*.

Per ahir dijous estava anunciada la ruidosa obra de Offenbach, fá temps, no representada a Barcelona: *Orfeo en los infiernos*.

N. N. N.

D' ACTUALITAT

Diálech que pot servir una mica, per calmar lo fret, qu' en aqueixos dias nos té ja casi gelats.

—¿Ahont va tant CREMAT Baldiri?
—Home, trech FOCH pels caixals!

NOTAS ARTISTICAS

y 'm RECREMA las entranyas
la rabia.

—¿Qué li ha passat?
Está ENCÉS de cara, semblan
los séus ulls dugas FORNALS.
—Calli home, calli, hi ha cosas
capassas de fer CREMAR,
al home més fret.

—Espliquis.
—VERBI GRACIA, ara aqueix cas:
Vosté sab que sota casa
hi ha un FORNER?

—Si, es veritat.
Donchs aqueix FORNER té un FORN.
—Ho trobo molt natural.
—Lo FORN es sota 'l méu pis.
—Si viu á sobre está clar.
—Doncas, bueno, consideri
que ará lo FORNÉ ha plegat.
—Ja m' ho considero... y qué?
—¿No ho ha entés?

—No.
—¡TRENTA LLAMPS
Y QUATRE BARRILS DE PÓLVORA!
—Sosseguis y parli clar.
—Donchs es lo cas, senyor mio,
que jo habito fa deu anys
junt ab la dona, lo pis
de sobre de...

—Si, endavant.
—Com qu' ella es tant FREDOLICA
y 's GELA tan aviat,
varem escullir lo pis
de sobre 'l FORN...

—Home, ja
'm torno pa de tres lliuras
ab tant y tant FORN, caram.
—Dispensim home, no 's CREMI
¡no me 'l puch treure del cap!
Donchs, encar que al istiu *suavam*
una mica, la vritat,
en cambi al HIVERN, alló era
'l paradís, puig de baix
pujava de nit y dia
una ESCALFÓ dolsa y suau.
Y sense gastá en ESTUFAS
ni ESCALFA PANXAS, ni LLAR,
ni BRASER, ni CALORÍFEROS
un céntim sols...

—¡Ja, ja, ja!
—¿De qué riu?
—¡Home, ara entench
al fi lo que li ha passat!
Lo FORN ha plegat, y ara...
—¡La dona m' está cridant
y 'm fa buscar algun pis
sobre d' un FORNÉ; y cap, cap,
no 'n trobo, li dich qu' esfich
lo que 's diu, fet un VOLCAN!
¡Consideris si se 'm GELA!
quin compromís més CREMANT:
per aixó he sortit de casa
com me veu desesperat
á fi de evitá un SINIESTRO
y estar previngut.

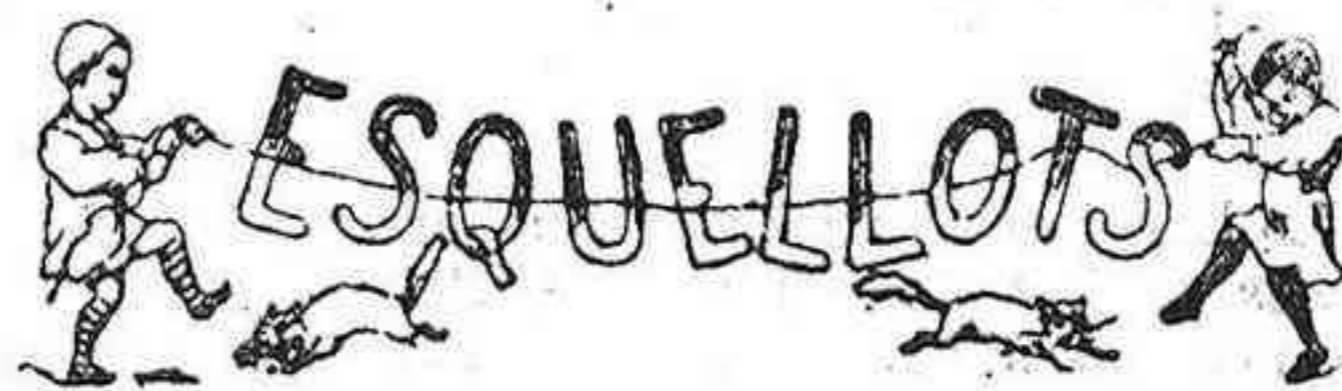
—¡Ah! ja,
á comprar una botella
de rom?

—No, senyó, qu' es cas!
he sortit, pera comprarli
¡un BRASER de quatre rals!

A. LLIMONER.

PAGESA ROMANA (De *Sebastiá Berenguer*)

Las grescas municipals s' han trasladat á Gra-
cia.

¡Ay quina gracia!

L' altre dia uns regidors van embestir de ferm,
logrant després de no pochs traballs, que sigués
portat de cos present al Saló de sessions, lo llibre
d' actas.

Y resultá que 'l tal llibre estava plé de inform-
litats: hi faltavan actas, hi faltavan firmas, hi fal-
tavan la mar de requisits. Figúrinse, després de
aixó, quin espectacle més edificant.

* *

Lo secretari Sr. *Calvo*, agafant l' ocasió per un
cabell donava las culpas de tot á un seu dependent.

Pero algun regidor, no conformantse ab la teoria,
del *último mono*, tractava d' exigir al Sr. *Calvo* la
deguda responsabilitat; quan l' arcalde tirant un
capot de ausili á aquell funcionari, company seu

de glórias y fatigas, vá alzar la sessió, deixant al regidor ab la paraula á la boca.

Aixís es com se procedeix en l' Ajuntament de Gracia.

* * *

Comentari.

Lo feyan dos municipals castelláns:

—Oye, Giménez ¿qué merece en tu concepto el Sr. Calvo?

—¿El Sr. Calvo? Una buena peluca.

L'altra tarde una baluerna del Tranvía, en lo passeig de Isabel II vá embestir á un cotxe de un'altra empresa que li anava davant, atropellant ab la llansa á un jove que 's trobava á la plataforma de aquest últim.

Y en lloch de dirli:—Dispensi, no ho volia fer—encare vá omplir-lo de impropis y de insults.

Se coneix que l' inglés imbuheix als seus cotxeros las máximas del seu país.

Estich segur que 'ls diu lo següent:

—Quan vos trobéu á la plataforma de un cotxe del tranvía, figureuvos que sou á Gibraltar baix l' amparo del pabelló inglés: per consegüent tiréu al dret y no 'us paréu en barras.

Als molts noms que té la malaltia reynant (dengue, influenza, trancazo, grippe) 'l corresponsal del Bruch de *La Renaixensa*, n' hi ha afegit un de catalá.

Dit corresponsal assegura qu' en aquell poble, al *dengue* l' anomenan el *murriós*, «per donar un estat de deixament general, una especie de fástich de sí mateix.»

Donchs ja que 'l *dengue* 's propaga
de una manera tan forta,
que 's propagui així mateix
lo nom catalá que porta.

La vacant que ha deixat lo mestre Barbieri tracta de cubrirse ¿ab qui dirán?

¡Ab lo Sr. Moret!

Es tot lo que 'ns faltava veure.

A pesar de que si l' elegeixen veurém encare una cosa de tan nova, completament imprevista. Perque 'l Sr. Moret es capás de tot, fins de celebrar un tractat de comers... ab la llengua inglesa.

Lo Brusi no s' atreveix á anunciar ni 'l drama *Jesús*, de 'n Soler, ni 'l drama *Jesús de Nazareth*, de 'n Guimerá, ni *Jesús, María, Joseph* de C. Gumá.

Anuncia sí que á Romea y á Novedats hi haurá funció, dona compte de l' hora y dels preus, pero s' absté de anomenar lo titol de l' obra.

De segur que no gastaría tants escrúpuls si en qualsevol teatro s' anunciés, per exemple, un' obra titulada *La circuncisión laica y obligatoria*.

Deya 'l Sr. Mirambell, en una de las últimas sessions del Ajuntament:

«Entre 'ls empleats del Parch hi ha pintors ab sis pessetas y mitja de jornal, que ningú sab lo que pintan: hi ha també dos esculptors que ningú tampoch sab lo qu' esculpeixen: hi ha, finalment, una gran brigada de podadors que fora dels mesos de Janer y Febrer, no se sab lo que podarán.»

* * *

Aixó necessita una explicació.

Los pintors, la *pintan*.

Los esculptors, quan los barcelonins s' enteran de

que cobran sense fer res, los deixan convertits en *estátuas*.

Y en quant als podadors no hi ha que dir que durant tot l' any *esmotxan* lo pressupost municipal.

A Madrit també 'n passen de grossas.

No n' hi havia prou ab aquells 70 y tants escombriaires de levita que cobraven sense manejar l' escombra, que ara s' ha descubert que figurant en las nóminas 1,500 obrers, empleats en las obras del Ajuntament, tant sols hi havia eynas pera treballarne 95.

¡Eynas, eynas!...

¡Qué mes eynas que 'ls cinch dits de la má per embutxacarse la senmanada!...

Molt notable siguié la conferencia que sobre meteorología á Catalunya, doná 'l Sr. D. Dionís Puig en lo *Centre Excursionista de Catalunya*.

Lo Sr. Puig es una verdadera especialitat en lo cultiu de una ciencia tan útil y aquí en lo nostre país tan descuidada com la meteorológica: ha estudiat molt, ha observat molt y exposa, en un istil brillant y pintoresch, teorías completament novas de incalculable trascendencia.

En lo *Centre excursionista* alcanzá un gran triunfo, rebent las felicitacions de las moltíssimas personas qu' escoltaren embadalidas la séva importantíssima conferencia.

Si 'l Sr. Collaso m' ha de creure, abstinguis de visitar aquell pou sens fondo que hi ha al Parch, conegut ab lo nom de Palau Real.

No cal que demani pressupostos per acabar-lo. Desde que van principiari las obras se 'n han fet molts, tots ells havian de bastar per terminarlas, y sempre s' ha vist lo mateix: com mes s' hi ha gastat, mes endarrerit tot. Un nou pressupost seria una nova enganyifa.

Lo més económich, crech jo que seria, tirar á terra aquell edifici y no recordarse 'n may mes.

El Motín, de Madrit, me dona fet lo següent suelto:

«Lo ministre de Ultramar ha imposat 40,000 pessetas de multa á la Companyia Trasatlántica per faltas de servey de correus.

»La Companyia per escapulirse de la multa 's disculpa ab una porció de fets de aquells als quals lo diccionari de la Llengua no 'n diu veritats.

»L' amo y no sé si director de la Trasatlántica es lo marqués de Comillas, president de l' Associació de *Pures de familia*, que presúm de vigilar per la moral.

»Lo mentir y faltar als compromisos contrets crech que afecta á la moral molt més, pero moltíssim més que 'l que una infelís qualsevol, seduhida tal volta per un pare de familia 's busqui després la vida de la manera que pugui.»

* * *

Lo més bonich y lo més moral será que després de pagar aquesta multa, y ab l' excusa de que li han fet esquixar 40,000 pessetas, dirá que no li quedan fondos per repartir dividendos als accionistas de aquella Companyia.

Nada: ara que anirá á Roma ab la pelegrinació obrera ¡qué 'l Papa 'l beneheixi!

Llegeixo:

«Lo recaudat per la Junta Diocesana pera l' obra de la Propagació de la Fé, durant lo finit any

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

LA PASSIÓ POLÍTICA

TRAGI-COMEDIA SATÍRICA É HISTÓRICA EN 4 ACTES
y ONZE QUADROS

per **J. Alonso del Real y J. Roca y Roca**
4.ª edició. Preu 2 rals.

JESÚS

POEMA DRAMÁTICH

PER

FREDERICH SOLER

Preu 4 pessetas.

LA DE SAN QUINTÍN

COMEDIA EN TRES ACTOS Y EN PROSA

por **B. PÉREZ GALDÓS**

Precio 2 pesetas.

DUQUESA VIUDA DE SANTOÑA

EXPOLIACIÓN ESCANDALOSA

HISTORIA DEL LAUDO DICTADO EN LA TESTAMENTARÍA
DEL EXCMO. SR. DUQUE DE SANTOÑA

por los Sres. Gamazo y Azcárate

Y VOTO PARTICULAR DEL Sr. MONTERO RÍOS

Un tomo 8.º — Ptas. 5

Eduart Vidal Valenciano

JOCHS Y JOGUINAS

(RECORDS DE LA INFANTESA)

AB UN PRÓLECH DE F. MIQUEL Y BADIÀ

Preu 2 pessetas.

Ultimas obras de Martínez Barrionuevo

FILIGRANA. . . . Un tomo en 8.º Ptas. 3

GUERRAS PASADAS. Un tomo en 8.º Ptas. 3

NOTA.—Tothem que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mutuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà à volta de correu franca de port. No responém d'estravíos, no remetent ademés 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit* de la casa Fuentes y Capdeville.)

LA SOMBRA DEL GAT

Vol molt cuidado y tarda un xiquet en resultar; pero ab paciència, surt efectivament lo gat que 's busca, sense que li falti la qua corresponent.

de 1893, puja: á Barcelona, á 3,988'12 pessetas, y en las demás poblacions de la diócessis, á 756'90 pessetas.»

De manera, que tot plegat suma 4,745'02 missas.

Contant que la provincia té una població que s'acosta á un milió de habitants, no arriba á tocar mitj céntim de fé per barba.

En bona fé que hi ha aquí molt poca fé.

Una anécdota de Arrieta.

Un abonat al Real, mentres Arrieta 's passejava ab un amic per l' escenari, vá interpelarlo, dihentli:

—¿Cóm está, Sr. mestre? ¡Quánt temps sense veure'!!... Pero no porque no 'l vegi deixo de aplaudir las sévas obras. Per no anar mes lluny, ahir mateix vaig entussiasmarme sentint cantar la séva última sarsuela: *El salto del pasiego*.

—*El salto del pasiego?*...—digué Arrieta.—Dispensi: aquesta obra no es méva.

—Té rahó... ¡Quína memoria la méva!... L' obra que vaig aplaudir, sigué *El anillo de hierro*.

—Tampoch es méva.

L' abonat se quedá fret, y per treure'l de apuros li digué 'l mestre que tal vegada 's tractava de *La guerra santa*.

***

Un cop l' entussiasta hagué girat l' espatlla, Arrieta digué al seu amic:

—Vaja, que á aquest home li passa lo que á un conegut meu molt distret, que aná á visitar á una senyora, y després dels saludos de ordenansa li digué:

—Avants que tot, tinch que donarli la meva mes complerta enhorabona.

—¿Y aixó? ¿Per qué?—preguntá la senyora tota sorpresa.

—Perque se que ha tingut un nen, y qu' es molt preciós.

—¿Y ara? ¿Qué per ventura no sab que soch viuda?

—Ay, si, es veritat... ¡Vaya una memoria la méva!... ¿Creurá que m' havia figurat qu' era soltera?

A LO INSERTAT EN LO NUMERO 788

- 1.ª XARADA.—*Re-vo-lu-cio-na-ri-a.*
- 2.ª ID. *Ma-gat-sém.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*El duo de la Africana.*
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.—*MAR TI NA
TI BE RI
NA RI NA*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Camilo.*
- 6.ª CONVERSA.—*Sereno.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per sal bona Cardona.*

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.

AYRES ESPANYOLS

La música domestica
á las fieras... y á la gent,

y quan no costa cap quarto
distréu bastant guapament.